

тик; г) злочинців, поділених на класифікац. групи залежно від завдань кримінол. дослідження. К. т. сприяє визначенню найбільш доцільних напрямів запобігання злоч-ті. К. т. – вищий рівень класифікації кримін. явищ.

© І. Лановенко. 2017

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Визначення стану злоч-ті та кримін. значущих явищ і процесів, що пов'язані зі злоч-тю. Злоч-ть як соц. явище містить ряд рис і ознак, яких немає в окремій антисусп. поведінці, у т. ч. у злочині як індивідуальному акті поведінки і формі прояву злоч-ті. К. х. має вузький та розширений зміст. У вузькому розумінні за допомогою К. х. розкриваються кількісні та якісні показники злоч-ті, основними з яких є рівень, структура та динаміка. Рівень злоч-ті – це її кількісна хар-ка, яка визначається в абс. величинах сумою вчинених злочинів і осіб, що їх вчинили, за певний проміжок часу на певній території. Виходячи з того, що на будь-якій визначеній території проживає різна кількість людей, для їх порівняння застосовують коефіцієнти злоч-ті. При цьому використовують два види основних коефіцієнтів: коефіцієнт злоч. інтенсивності та коефіцієнт злоч. активності. Структура злоч-ті визначається співвідношенням у злоч-ті видів (груп) злочинів, які класифікуються за крим.-прав. чи кримін. підставами. Показники структури дають якісно-кількісну характеристику сусп. небезпеки злоч-ті, її особливостей, істотних для організації профілактики і диференціації практики застосування крим.-прав. заходів. Динаміка злоч-ті – показник, який відображає зміну її рівня і структури протягом того чи іншого часового періоду (рік, три, п'ять, десять років і т. д.). Також, за допомогою К. х. розкривається процес вчинення злочинів, тобто мається на увазі, хто вчинює (чоловіки, жінки, неповнолітні), у складі групи чи ні, місце вчинення, віддаленість від місця проживання злочинця тощо. У широкому розумінні кримін. хар-ка включає крім вищезазначеного, також розкриття детермінант злоч-ті, встановлення зв'язків між злоч-тю та ін. явищами й процесами, які відбуваються в сусп-ві, а також розкривається механізм формування особи злочинця, його соц.-демографічні, крим.-прав., психол., рольові та ін. характеристики. З метою повного розкриття К. х. проводять спец. кримін. дослідження злоч-ті та її окремих видів. Значення К. х. полягає в тому, що на її основі розробляються кримін. прогнози щодо майбутнього стану злоч-ті, висуваються відпов. заходи щодо запобігання злоч-ті, вносяться пропозиції щодо вдосконалення чинного зак-ва, розроблення проектів законів, ін. норм.-прав. док-тів.

© Ю. Іванов, 2017

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННОСТІ

1) поняття, що безпосередньо характеризує особливий соц.-прав. феномен (злоч-ть) з виділенням в ньому характерних ознак, в яких відображаються його об'єктивні властивості; 2) наук. абстракція, що містить у собі заг. риси, притаманні кримін. хар-кам певних груп або видів злочинів.

Кримін. хар-ка злоч-ті будується як опис основних елементів предмету кримінології як науки, а саме: злоч-ті як соц. явища, особи злочинця та детермінації злоч-ті.

Опис злоч-ті як явища здійснюється через призму аналізу показників злоч-ті, а саме: абсолютна кількість злочинів та злочинців, коефіцієнти злоч-ті (коефіцієнт злоч. інтенсивності та коефіцієнт злоч. активності), динаміка злоч-ті, структура злоч-ті, географія злоч-ті та ціна злоч-ті.

Опис особистості злочинця здійснюється на підставі аналізу сукупності соц. значимих ознак, зв'язків і відносин, які характеризують людину, як таку, що винна в порушенні норм крим. права.

Опис детермінації злоч-ті здійснюється через аналіз факторів (чинників) у різних сферах і на різних рівнях сусп. життя, що обумовлюють злоч-ть.

Головна вимога, якій повинна відповідати кримін. хар-ка злоч-ті, полягає в тому, щоб об'єднані в ній дані з необхідною повнотою відображали відомості про істотні ознаки і властивості відображуваних у них явищ і пов'язаному з ними певному колу обставин.

Кримін. хар-ка як системна сукупність описів зазначених вище елементів предмету кримінології, виступає як найважливіший інструмент визначення провідних напрямків активізації д-ті, пов'язаною з ефект. протидією злоч-ті як негативного і небезп. сусп. явища.

Кримін. хар-ка злочинів – це уніфікований системний опис сукупності даних (достатньої інформації) про певний вид або групу злочинів, що використовується для організації та здійснення запобігання їм. Її складають такі групи елементів: кримін. значущі ознаки злочинів; дані, які характеризують кримін. ситуацію вчинення злочинів; ознаки, які визначають специфіку д-ті із запобігання злочинам. До першої групи належать: дані про предмет злоч. посягання, дані про особу злочинця, мотив та мету злочину, дані про особу потерпілого. До другої: стат. поширеність злочинів, дані про соц. умови (обстановку) злочину (соц.-політ.; соц.-екон.; час; географія; соц. середовище тощо). До третьої: причини злочинів, наслідки злочинів, механізм злочину, обставини, що сприяють вчиненню злочинів.

Прикладний характер кримін. характеристики злочинів забезпечують встановлені в ході дослідження кореляційні зв'язки та залежності між її елементами, що сприяє визначенню невідомих компонентних складових.

© М. Фіалка, 2017

Кримінологічні дослідження у протидії економічній злочинності

Кримін. дослідження – один з різновидів наук. дослідження, соц. пізнання у його широкому розумінні. Під час проведення таких досліджень використовуються різні методи вивчення сусп. явищ, але при цьому необхідно враховувати особливості предмета кримінології. Кримін. дослідженням є процес одержання нових даних про закономірності й тенденції екон. злоч-ті, причини її виникнення та умови існування, осіб, які вчинюють злочини, ефект. заходи протидії поширенню цього явища. Фундам. дослідження екон. злоч-ті було здійснено західними вченими-кримінологами – Е. Сатерлендом (1939), Ньюеном (1958), Маннхеймом (1965), Едельхертцем